

22.

Herényi physikai Observatorium 1882 nov. 6.

Kedves Miklós Bátyám!

Mellékelve küldöm az üstökös észlelés leírását¹⁸⁷. Rendelkezésedre bocsátom egészen, tégy velem mit tetszik. Szerettem volna még pár mérést tenni, de úgy hiszem soká kell ismét várni míg jó idő lesz. Kíváncsi vagyok az eredményre, holnap míg Laci a chronographon dolgozik én újra szétveszem a műszert¹⁸⁸ újra schleifolom¹⁸⁹ részét s ha találok valahol valószínűleg új collimátort is teszek bele azután scála értékét 3adszor meghatározom hogy minden csalódást kizárjak. Mit gondolsz hogyan jöhet ki ekkora különbség a közép sávra mikor azt épen a legélesebben tudtam beállítani hacsak a köd igen erős nem volt /nov 3án III és IV beállításnál/? A különbség nov 1 és 3 között csak 0.4 mmm! pedig a műszeren annyit változtattam hogy 0 pontja valami 5^p odább esett! Végtelenül sajnálom hogy előbb már nem tehettem méréseket, mily érdekes lett volna ezen nevezetes égi testet áttanulmányozni chemiailag. Ma olvastam megoszlásának comikus leírását a Pesti Naplóban. Én 1én és 3án mit sem vettem észre pedig különösen 1én igen figyelmesen néztem, az igaz hogy a lég köri viszonyok botrányosan roszak.

Director műszerét csak új év után szándékozom elkészíteni¹⁹⁰ előbb nem juthatok hozzá. Opticáját Reinfeldertől hozatom.

A nagy műszert egészen Merz sistemára készítem¹⁹¹. Csak küld a két be nem váló prismát. Alig várom hogy a műszer együtt legyen. Itt közlöm Hydrür-gáz¹⁹² spectrum vonal mérését természetesen melyek az üstökös vonalakkal megegyeznek. /Közép 10 mérésből/.

Hydrürgáz	568.5	517.7	468.9
Üstökös	561.0	504.5	466.5
	7.5	13.2!	2.4

Érdekes lehet mibe bele kezdél. Szeretnék a nagy munkában segéded lenni - mennyit tanulhatnék!

A barographot¹⁹³ tegnap raktam össze a csövet egész nap főztem úgy tetszik a műszer nem igen mozgékony vagy csak nem volt barometer állásban különbség. Külömben igen szép díszére válik a gyűjteménynek.

De zárom soraimat maradván hived

Jenő

23.

Herényi physikai Observatorium

Kedves Miklós Bátyám!

Két leveledre válaszolok egyszerre. Eddig a küldemények nem jöttek meg, mihelyt itt lesznek elbánnak velük, kit mi hogyan megillet. A résekkel megpróbálkozom s valószínűleg a chronographphal küldöm őket. Reményelem ugyan is hogy ez utóbbit addig elkészítem míg a rések itt lesznek.

Plattenkistni is lesz. Én ma kaptam 25 lapot, alig várom hogy a nap újra kisüssön!

Az órát Br. Engelhardtnek 600 Mk.ra tartottam, nem hiszem hogy megveszi - minek különben te léssz az oka, mert nem bolondult meg valaki hogy annyit kiadjon mikor fele áron is kap valamit. Te most vedd meg a fekete Zifferblattos órát neked barátságából 250 forintért oda adom¹⁹⁴ még ha kívánod a contrasperrjét¹⁹⁵ meg is csinálom egészen újra. Mert hogy őszinte legyek nekem most pénz kell, először a Beobachtungokat kiadni¹⁹⁶, másodsor egy Gramme-gépet akarok készíteni¹⁹⁷ a lehető legrövidebb idő alatt - nélküle az existencia nyomoruság. Képzeld el nem voltam képes tegnap este egy Geisslersövet megindítani!! Persze te az ilyet nem ismered többé! Ezért jó gescheft lett volna a 600 M. de másrészt sajnáltam volna azt az órát, inkább a másikat adnám oda 80 ft al olcsóbban - neked 100-zal.

Ha azonban csináltatni akarsz egyet akkor másképen alkuszunk. De be kell várni Engelhard választását, bár eléggé lehet látni előre az eredményt. Nekem 12én írt s az óra leírását kérte, mit azonnal meg is küldtem neki.

De mindezeknél fontosabb az üstökös-ügy. Én csak 3 vonalat láttam az bizonyos, mégpedig a IIIikat /nálad/ nem láttam. Továbbá spectroscopomnak scálája kissé alacsonynak tetszik sajnálom hogy nem próbálhatom meg a napon. Tegnap hydrür¹⁹⁸ gázt mértem úgy mint te íme az eredmény:

Kante:	Konkoly	610.0	560.2	514.7	472.2
¹⁹⁹	Gothard	605.6	553.8	511.4	466.7
		<hr/>			
		4.4	6.4	3.3	5.5

Max.	Konkoly	596.2	556.9	513.1	469.9
	Gothard	591.8	548.7	507.8	466.7
		<hr/>			
		3.4	8.2	5.3	3.2

Ugy hiszem 5én mérted üstökös vonalakat a különbség:

Konkoly	562.0	514.7	472.2
Gothard	557.3	503.9	466.9
	<hr/>		
	4.7	10.8	5.3

/azóta a hullám érték tetemesen megkisebbedett

nov. 12én 530.90 479.11 462.64/

Ebből úgy látszik hogy a beállítások s a dob leolvasások nálam sem lehetnek egész roszak, de a levezetett scála-érték alacsony - vagy meg is változhatott valami módon. Most egy mód van előttem: különböző Geisslercsövekkel méréseket tenni, ha ez nem vezet célhoz úgy várok más megfigyelésekre s ha nem lesz más képen az én összes 79 mérésemet kitörölöm a jegyzőkönyvből! Mily végtelenül sajnálom hogy nem lakunk közelebb egymáshoz, mily könnyen rájönnénk együtt a hibára így meglehet az egész mérés értéktelen. Okvetetlenül kell egy második műszer mivel ennek adatait ellenőrizhetem. De nincs hely több. A réseket iparkodom mielőbb elküldeni addig is maradok híved

Jenő